

Denne tekst tjener udelukkende som dokumentationsværktøj og har ingen retsvirkning. EU's institutioner påtager sig intet ansvar for dens indhold. De autentiske udgaver af de relevante retsakter, inklusive deres betragtninger, er offentliggjort i den Europæiske Unions Tidende og kan findes i EUR-Lex. Disse officielle tekster er tilgængelige direkte via linkene i dette dokument

► **B**

RÅDETS FORORDNING (EF) Nr. 1099/2009

af 24. september 2009

om beskyttelse af dyr på aflivningstidspunktet

(EØS-relevant tekst)

(EUT L 303 af 18.11.2009, s. 1)

Ændret ved:

		Tidende		
		nr.	side	dato
► <u>M1</u>	Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2017/625 af 15. marts 2017	L 95	1	7.4.2017
► <u>M2</u>	Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2018/723 af 16. maj 2018	L 122	11	17.5.2018

Berigtiget ved:

- **C1** Berigtigelse, EUT L 137 af 24.5.2017, s. 40 (2017/625)

RÅDETS FORORDNING (EF) Nr. 1099/2009

af 24. september 2009

om beskyttelse af dyr på aflivningstidspunktet

(EØS-relevant tekst)

KAPITEL I

FORMÅL, ANVENDELSESOMRÅDE OG DEFINITIONER

Artikel 1

Formål og anvendelsesområde

1. Ved denne forordning fastsættes bestemmelser om aflivning af dyr, der avles eller holdes med henblik på fremstilling af fødevarer, uld, skind, pelsværk og andre produkter, samt aflivning af dyr med henblik på sanering og om dermed forbundne aktiviteter.

For så vidt angår fisk, finder dog kun kravene i artikel 3, stk. 1, anvendelse.

2. Kapitel II (med undtagelse af artikel 3, stk. 1 og 2), kapitel III og kapitel IV (med undtagelse af artikel 19) finder ikke anvendelse på nødaflivning uden for et slagteri eller på de tilfælde, hvor overholdelse af disse bestemmelser ville medføre en umiddelbar og alvorlig risiko for menneskers sundhed eller sikkerhed.

3. Denne forordning finder ikke anvendelse på:

- a) dyr, der aflives
 - i) i forbindelse med videnskabelige forsøg udført under tilsyn af en kompetent myndighed
 - ii) i forbindelse med jagt eller sportsfiskeri
 - iii) i forbindelse med kultur- eller sportsarrangementer
- b) fjerkræ, kaniner og harer, der slagtes uden for et slagteri af deres ejer til dennes eget private forbrug.

Artikel 2

Definitioner

I denne forordning forstås ved:

- a) »aflivning«: enhver bevidst fremkaldt proces, som medfører, at et dyr dør
- b) »dermed forbundne aktiviteter«: aktiviteter som f.eks. håndtering, opstaldning, fastholdelse, bedøvelse og aflødning af dyr, som finder sted i forbindelse med og på stedet for aflivningen
- c) »dyr«: alle hvirveldyr med undtagelse af krybdyr og padder
- d) »nødaflivning«: aflivning af tilskadekomne dyr eller dyr, som lider af en sygdom, der er forbundet med store smerter eller lidelser, og hvor der ikke er nogen anden praktisk mulighed for at lindre disse smerter eller lidelser

▼B

- e) »opstaldning«: anbringelse af dyr i båse, stier, folde eller på overdækkede arealer i forbindelse med eller som en del af et slagteris aktiviteter

- f) »bedøvelse«: enhver bevidst fremkaldt proces, som bevirker, at et dyr, uden at det påføres smerter, mister bevidstheden og smerteopfattelsen, herunder enhver metode, som medfører øjeblikkelig død

- g) »religiøst ritual«: en række handlinger i forbindelse med slagtning af dyr, som er foreskrevet af en religion

- h) »kultur- eller sportsarrangementer«: arrangementer, der altovervejende har tilknytning til veletablerede kulturelle traditioner eller sportsaktiviteter, herunder væddeløb eller andre former for konkurrencer, hvor der ikke finder produktion af kød eller andre animalske produkter sted, eller hvor denne produktion er marginal i forhold til arrangementet som sådan og uden økonomisk betydning

- i) »standardprocedurer«: skriftlige instrukser med henblik på at opnå ensartethed i forbindelse med udførelsen af en bestemt funktion eller standard

- j) »slagtning«: aflivning af dyr med henblik på konsum

- k) »slagteri«: enhver virksomhed, hvor der slagtes landdyr, der er omfattet af anvendelsesområdet for forordning (EF) nr. 853/2004

- l) »virksomhedsleder«: enhver fysisk eller juridisk person, som er ansvarlig for et foretagende, der foretager aflivning af dyr eller enhver anden dertil knyttet aktivitet, der er omfattet af denne forordnings anvendelsesområde

- m) »pelsdyr«: pattedyr af arter, der hovedsagelig opdrættes til produktion af pels, f.eks. mink, ildere, ræve, vaskebjørne, sumpbævere og chinchillaer

- n) »sanering«: aflivning af dyr af hensyn til folkesundheden, dyresundheden, dyrevelfærden eller miljøet under tilsyn af den kompetente myndighed

- o) »fjerkræ«: opdrættet fjerkræ, herunder fjerkræ, der ikke betragtes som tamfjerkræ, men som opdrættes som tamfjerkræ, med undtagelse af strudsefugle

- p) »fastholdelse«: anvendelse på et dyr af enhver procedure, der har til formål at begrænse dets bevægelser for at lette effektiv bedøvelse og aflivning, samtidig med at dyres skånes for enhver undgåelig smerte, frygt eller ophidselse

▼M1

- q) »kompetente myndigheder«: kompetente myndigheder som defineret i artikel 3, nr. 3), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning ►**C1** (EU) 2017/625 ◄ ⁽¹⁾

▼B

- r) »rygmarvsskade«: ødelæggelse af centralnervævvet og rygmarven ved hjælp af et langt stavformet instrument, der stødes ind i kraniehulen.

KAPITEL II

ALMINDELIGE BETINGELSER

*Artikel 3***Generelle krav til aflivning og dermed forbundne aktiviteter**

1. Dyr skal skånes for enhver undgåelig smerte, psykisk belastning eller lidelse under aflivning og dermed forbundne aktiviteter.

2. Med henblik på stk. 1 træffer virksomhedslederne navnlig de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at dyr:

- a) er sikret fysisk komfort og beskyttelse, navnlig ved at de holdes rene, har det tilstrækkelig varmt og forhindres i at falde eller glide
- b) er beskyttet mod skader
- c) håndteres og opstaldes under hensyntagen til deres normale adfærd
- d) ikke viser tegn på undgåelig smerte eller frygt og ikke udviser unormal adfærd
- e) ikke lider under langvarig mangel på foder eller vand
- f) er forhindret i undgåelig interaktion med andre dyr, der vil kunne skade deres velfærd.

3. Anlæg, der anvendes til aflivning og dermed forbundne aktiviteter, skal udformes, indrettes, vedligeholdes og anvendes således, at det sikres, at kravene i stk. 1 og 2 er opfyldt under de forventede betingelser for anlæggets aktiviteter hele året.

⁽¹⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning ►**C1** (EU) 2017/625 ◄ af 15. marts 2017 om offentlig kontrol og andre officielle aktiviteter med henblik på at sikre anvendelsen af fødevarer- og foderlovgivningen og reglerne for dyresundhed og dyrevelfærd, plantesundhed og plantebeskyttelsesmidler, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 999/2001, (EF) nr. 396/2005, (EF) nr. 1069/2009, (EF) nr. 1107/2009, (EU) nr. 1151/2012, (EU) nr. 652/2014, (EU) 2016/429 og (EU) 2016/2031, Rådets forordning (EF) nr. 1/2005 og (EF) nr. 1099/2009 samt Rådets direktiv 98/58/EF, 1999/74/EF, 2007/43/EF, 2008/119/EF og 2008/120/EF og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 854/2004 og (EF) nr. 882/2004, Rådets direktiv 89/608/EØF, 89/662/EØF, 90/425/EØF, 91/496/EØF, 96/23/EF, 96/93/EF og 97/78/EF og Rådets afgørelse 92/438/EØF (forordningen om offentlig kontrol) (►**C1** EUT L 95 af 7.4.2017, s. 1. ◄).

▼ B*Artikel 4***Bedøvelsesmetoder**

1. Dyr må kun aflives efter bedøvelse i overensstemmelse med metoderne og de specifikke krav, der er knyttet til anvendelsen af disse metoder, i bilag I. Dyret skal forblive bevidstløst og uden smerteopfattelse indtil sin død.

Metoder i bilag I, der ikke medfører øjeblikkelig død (i det følgende benævnt »simpel bedøvelse«), skal så hurtigt som muligt efterfølges af en procedure, der medfører døden, som f.eks. afblødning, rygmærvsstødning, aflivning med elektrisk strøm eller langvarig eksponering for iltmangel.

2. Bilag I kan ændres for at tage hensyn til den videnskabelige og tekniske udvikling, på grundlag af en udtalelse fra EFSA og efter proceduren i artikel 25, stk. 2.

Enhver sådan ændring skal dog sikre, at niveauet for dyrevelfærd mindst svarer til det niveau, der sikres med de eksisterende metoder.

3. Fællesskabsretningslinjer vedrørende metoderne i bilag I kan vedtages efter proceduren i artikel 25, stk. 2.

4. I forbindelse med dyr, der slagtes ved særlige metoder, der er foreskrevet af religiøse ritualer, finder kravene i stk. 1 ikke anvendelse, forudsat at slagtingen finder sted på et slagteri.

*Artikel 5***Kontrol af bedøvelsen**

1. Virksomhedsledere skal sikre, at de personer, der er ansvarlige for bedøvelse, eller andet dertil udpeget personale regelmæssigt kontrollerer, at dyrene ikke viser nogen tegn på bevidsthed eller smerteopfattelse i tidsrummet mellem afslutningen af bedøvelsesprocessen og dødens indtræden.

Denne kontrol udføres på en tilstrækkelig repræsentativ stikprøve af dyr, og hyppigheden fastlægges under hensyntagen til resultatet af tidligere kontrol og alle faktorer, der kan have indflydelse på bedøvelsesprocessens effektivitet.

Når resultatet af kontrollen viser, at et dyr ikke er tilstrækkeligt bedøvet, træffer den ansvarlige for bedøvelsen omgående passende foranstaltninger, jf. de standardprocedurer, der er udarbejdet i overensstemmelse med artikel 6, stk. 2.

2. Hvis dyr i medfør af artikel 4, stk. 4, aflives uden forudgående bedøvelse, kontrollerer de ansvarlige for slagtingen systematisk, at de ikke viser tegn på bevidsthed eller smerteopfattelse, før de løses fra fastholdelse, og ikke viser tegn på liv, før de behandles eller skoldes.

▼B

3. I forbindelse med stk. 1 og 2 kan virksomhedsledere anvende de kontrolprocedurer, der er beskrevet i de retningslinjer for god praksis, der er omhandlet i artikel 13.

4. I betragtning af at visse bedøvelsesmetoder er yderst pålidelige, kan der i givet fald og på grundlag af en udtalelse fra EFSA indrømmes undtagelser fra kravene i stk. 1 efter proceduren i artikel 25, stk. 2.

*Artikel 6***Standardprocedurer**

1. Virksomhedslederne planlægger på forhånd aflivning af dyr og dermed forbundne aktiviteter og udfører dem i overensstemmelse med standardprocedurer.

2. Virksomhedslederne udarbejder og gennemfører disse standardprocedurer for at sikre, at aflivning og dermed forbundne aktiviteter udføres i overensstemmelse med artikel 3, stk. 1.

For så vidt angår bedøvelse, skal standardprocedurerne:

- a) tage hensyn til producentens anvisninger
- b) på grundlag af tilgængelig videnskabelig dokumentation for hver anvendt bedøvelsesmetode fastsætte de nøgleparametre, der er nævnt i bilag I, kapitel I, og sikre, at de effektivt bedøver dyrene
- c) præcisere de foranstaltninger, der skal træffes, når den i artikel 5 omhandlede kontrol angiver, at et dyr ikke er tilstrækkeligt bedøvet, eller, når det drejer sig om dyr, der slagtes i overensstemmelse med artikel 4, stk. 4, at dyret stadig viser livstegn.

3. I forbindelse med stk. 2 kan virksomhedsledere anvende de standardprocedurer, der er beskrevet i de retningslinjer for god praksis, der er omhandlet i artikel 13.

4. Virksomhedslederne stiller efter anmodning standardprocedurerne til rådighed for den kompetente myndighed.

*Artikel 7***Kompetenceniveau og kompetencebevis**

1. Aflivning og dermed forbundne aktiviteter må kun udføres af personer med det fornødne kompetenceniveau uden at forvolde dyrene undgåelig smerte, angst eller lidelse.

2. Virksomhedslederne sikrer, at følgende slagteoperationer kun udføres af personer med et kompetencebevis til sådanne operationer, jf. artikel 21, der viser deres evne til at udføre dem i overensstemmelse med bestemmelserne i denne forordning:

▼B

- a) håndtering og pasning af dyr inden fastholdelse
- b) fastholdelse af dyr med henblik på bedøvelse eller aflivning
- c) bedøvelse af dyr
- d) vurdering af bedøvelsens virkning
- e) ophængning eller ophejsning af levende dyr
- f) afblødning af levende dyr
- g) slagtning i overensstemmelse med artikel 4, stk. 4.

3. Uanset kravet i stk. 1 skal aflivning af pelsdyr foregå i tilstedeværelse af og under direkte tilsyn af en person, der har et kompetencebevis, jf. artikel 21, som er udstedt for alle de aktiviteter, der udføres under den pågældende persons tilsyn. Virksomhedslederne på pelsdyrfarme underretter på forhånd den kompetente myndighed om en forestående slagtning af dyr.

*Artikel 8***Anvisninger for anvendelse af fastholdelses- og bedøvelsesudstyr**

Produkter, der i forbindelse med markedsføring og reklame præsenteres som fastholdelses- eller bedøvelsesudstyr, må kun sælges, hvis de ledsages af passende anvisninger vedrørende brug, således at dyr sikres de bedst mulige velfærdsbetingelser. Producenterne skal også gøre disse anvisninger offentligt tilgængelige via internettet.

Disse anvisninger skal navnlig præcisere:

- a) art, kategori, mængde og/eller vægt af de dyr, som udstyret skal anvendes til
- b) de anbefalede parametre svarende til de forskellige anvendelsesbetingelser, herunder de nøgleparametre, der er fastsat i bilag I, kapitel I
- c) med hensyn til bedøvelsesudstyr en metode til overvågning af udstyrets effektivitet for så vidt angår overholdelse af denne forordnings bestemmelser
- d) anbefalinger vedrørende vedligeholdelse og om nødvendigt kalibrering af bedøvelsesudstyret.

*Artikel 9***Anvendelse af fastholdelses- og bedøvelsesudstyr**

1. Virksomhedslederne sikrer, at alt udstyr, der anvendes til at fastholde eller bedøve dyr, vedligeholdes og kontrolleres i overensstemmelse med producenternes anvisninger af personer, der er uddannet dertil.

Virksomhedslederne fører optegnelser over vedligeholdelsen. De opbevarer sådanne optegnelser i mindst et år og stiller dem til rådighed for den kompetente myndighed på anmodning.

▼B

2. Virksomhedslederne sikrer, at der under bedøvelsesprocessen er umiddelbar adgang til passende reserveudstyr, som tages i anvendelse, hvis det først anvendte bedøvelsesudstyr skulle svigte. Reservemetoden kan adskille sig fra den først benyttede metode.

3. Virksomhedslederne sikrer, at dyr ikke placeres i fastholdelsesudstyr, herunder hovedfastholdelsesudstyr, før den person, der er ansvarlig for bedøvelsen eller afblødningen, er klar til at bedøve eller afbløde dyrene så hurtigt som muligt.

*Artikel 10***Privatpersoners eget forbrug**

Kun kravene i artikel 3, stk. 1, artikel 4, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, finder anvendelse på slagtning af andre dyr end fjerkræ, kaniner og harer og dermed forbundne aktiviteter uden for et slagteri af deres ejer eller af en person på ansvar og under tilsyn af ejeren til privatpersoners eget forbrug.

Også kravene i artikel 15, stk. 3, og i punkt 1.8-1.11, punkt 3.1 og for så vidt det henviser til simpel bedøvelse punkt 3.2 i bilag III finder anvendelse på slagtning af andre dyr end fjerkræ, kaniner og harer, svin, får og geder uden for et slagteri af deres ejer eller af en person på ansvar og under tilsyn af ejeren til privatpersoners eget forbrug.

*Artikel 11***Direkte levering af små mængder kød af fjerkræ, kaniner og harer**

1. Kun kravene i artikel 3, stk. 1, artikel 4, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, finder anvendelse på slagtning af fjerkræ, kaniner og harer på bedriften med henblik på producentens direkte salg af små mængder kød til den endelige bruger eller til lokale detailvirksomheder, der sælger sådant kød direkte til den endelige bruger som fersk kød, forudsat at antallet af dyr, der slagtes på bedriften, ikke overstiger det maksimale antal dyr, der fastsættes i overensstemmelse med proceduren i artikel 25, stk. 2.

2. Kravene i kapitel II og III finder anvendelse på slagtning af sådanne dyr, når deres antal overstiger det maksimale antal, der er nævnt i stk. 1.

*Artikel 12***Import fra tredjelande**

De krav, der er fastsat i kapitel II og III i denne forordning, finder anvendelse med henblik på artikel 12, stk. 2, litra a), i forordning (EF) nr. 854/2004.

Det sundhedscertifikat, der ledsager kød indført fra tredjelande, suppleres med en attest som dokumentation for, at krav, der mindst svarer til kravene i kapitel II og III i denne forordning, er overholdt.

Artikel 13

Udarbejdelse og udbredelse af retningslinjer for god praksis

1. Medlemsstaterne tilskynder til udarbejdelse og udbredelse af retningslinjer for god praksis for at lette forordningens gennemførelse.
2. Når der fastlægges sådanne retningslinjer for god praksis, skal de udarbejdes og udbredes af virksomhedslederorganisationer:
 - a) i samråd med repræsentanter for de ikke-statslige organisationer, de kompetente myndigheder og andre interesserede parter
 - b) under hensyntagen til videnskabelige udtalelser som omhandlet i artikel 20, stk. 1, litra c).
3. Den kompetente myndighed vurderer retningslinjerne for god praksis for at sikre, at de er udarbejdet i overensstemmelse med stk. 2, og at de overholder Fællesskabets nuværende retningslinjer.
4. Hvis virksomhedslederorganisationerne ikke udsender retningslinjer for god praksis, kan den kompetente myndighed udarbejde og offentliggøre sine egne retningslinjer for god praksis.
5. Medlemsstaterne sender Kommissionen alle de retningslinjer for god praksis, der er valideret af den kompetente myndighed. Kommissionen opretter og fører et register over disse retningslinjer og giver medlemsstaterne adgang til det.

KAPITEL III

SUPPLERENDE KRAV TIL SLAGTERIER

Artikel 14

Slagteriers indretning, konstruktion og udstyr

1. Virksomhedslederne sikrer, at slagteriers indretning og konstruktion og det deri anvendte udstyr overholder bestemmelserne i bilag II.
2. Med henblik på anvendelse af denne forordning forelægger virksomhedslederne efter anmodning mindst følgende for den kompetente myndighed, der er omhandlet i artikel 4 i forordning (EF) nr. 853/2004, i forbindelse med hvert slagteri:
 - a) det maksimale antal dyr pr. time for hver slagtekæde
 - b) kategori og vægt af de dyr, som det tilgængelige fastholdelses- eller bedøvelsesudstyr kan anvendes til
 - c) den maksimale kapacitet af hvert opstaldningsareal.

Den kompetente myndighed vurderer de forelagte oplysninger i overensstemmelse med første afsnit ved godkendelsen af slagteriet.

▼B

3. Der kan efter proceduren i artikel 25, stk. 2, vedtages:

- a) undtagelser fra bestemmelserne i bilag II for mobile slagterier
- b) ændringer, der er nødvendige for at tilpasse bilag II til den videnskabelige og tekniske udvikling.

Indtil de i første afsnit, litra a), omhandlede undtagelser er blevet vedtaget, kan medlemsstaterne indføre eller bibeholde nationale regler for mobile slagterier.

4. Der kan vedtages fællesskabsretningslinjer for gennemførelsen af stk. 2 i denne artikel og bilag II efter proceduren i artikel 25, stk. 2.

*Artikel 15***Håndtering og fastholdelse på slagterier**

1. Virksomhedslederne sikrer, at de operationelle bestemmelser for slagterier i bilag III overholdes.

2. Virksomhedslederne sikrer, at alle dyr, der aflives i medfør af artikel 4, stk. 4, uden forudgående bedøvelse, fastholdes individuelt; drøvtyggere fastholdes mekanisk.

Der må ikke anvendes systemer, der fastholder kvæg ved at dreje det om på ryggen eller anbringe det i enhver anden unaturlig stilling, undtagen hvis dyrene slagtes i overensstemmelse med artikel 4, stk. 4, og forudsat at de udstyres med en anordning, der begrænser både den laterale og vertikale bevægelse af dyrets hoved og kan tilpasses dyrets størrelse.

3. Følgende fastholdelsesmetoder er forbudt:

- a) ophængning eller ophejsning af dyr, der er ved bevidsthed
- b) mekanisk fastlåsning eller sammenbinding af dyrs ben eller fødder
- c) overskæring af rygmarven ved hjælp af f.eks. en puntilla eller en dolk
- d) anvendelse af elektrisk strøm til immobilisering af dyr, som ikke bedøver eller afliver dyrene under kontrollerede forhold, navnlig enhver anvendelse af elektrisk strøm, der ikke omspænder hjernen.

Litra a) og b) finder dog ikke anvendelse på slagtebøjler til fjerkræ.

4. For at tage hensyn til den videnskabelige og tekniske udvikling, herunder en udtalelse fra EFSA, og efter proceduren i artikel 25, stk. 2, kan bilag III ændres.

5. Der kan vedtages fællesskabsretningslinjer for gennemførelsen af bestemmelserne i bilag III efter proceduren i artikel 25, stk. 2.

Artikel 16

Overvågningsprocedurer på slagterier

1. Med henblik på anvendelse af artikel 5 indfører og iværksætter virksomhedsledere passende overvågningsprocedurer på slagterier.
2. De overvågningsprocedurer, der er nævnt i stk. 1, skal beskrive, hvordan den i artikel 5 omhandlede kontrol skal udføres, og skal mindst omfatte følgende:
 - a) navnene på de personer, der er ansvarlige for overvågningsproceduren
 - b) indikatorer, som kan påvise tegn på bevidstløshed og bevidsthed eller smerteopfattelse hos dyr; indikatorer, som kan påvise manglende livstegn hos dyr, der slagtes i overensstemmelse med artikel 4, stk. 4
 - c) kriterier til bestemmelse af, om de resultater, der påvises af de i litra b) nævnte indikatorer, er tilfredsstillende
 - d) forholdene i forbindelse med og/eller tidspunktet for overvågnings gennemførelse
 - e) antallet af dyr i hver stikprøve, der skal kontrolleres i forbindelse med overvågningen
 - f) egnede procedurer til sikring af, at bedøvelses- eller aflivningsprocesserne tages op til revision, hvis de i litra c) nævnte kriterier ikke er opfyldt, for at klarlægge årsagerne til manglerne og de nødvendige ændringer, der skal foretages i disse processer.
3. Virksomhedslederne skal indføre en specifik overvågningsprocedure for hver slagtekæde.
4. Ved fastlæggelsen af kontrollens hyppighed skal der tages hensyn til de vigtigste risikofaktorer, som f.eks. ændringer i type eller størrelse af dyr, der slagtes, eller personalets arbejdsmønstre, således at resultaterne får et højt pålidelighedsniveau.
5. I forbindelse med stk. 1-4 kan virksomhedslederne anvende de overvågningsprocedurer, der er beskrevet i de retningslinjer for god praksis, der er omhandlet i artikel 13.
6. Fællesskabsretningslinjer vedrørende overvågningsmetoder på slagterier kan vedtages efter proceduren i artikel 25, stk. 2.

Artikel 17

Dyrevelfærdsansvarlig

1. Virksomhedslederne udpeger for hvert slagteri en dyrevelfærdsansvarlig, som skal bistå dem med at overholde bestemmelserne i denne forordning.

▼B

2. Den dyrevelfærdsansvarlige er under virksomhedslederens direkte myndighed og rapporterer direkte til virksomhedslederen om forhold vedrørende dyrenes velfærd. Vedkommende kan kræve, at slagteriets personale træffer de nødvendige forholdsregler for at sikre overholdelsen af denne forordnings bestemmelser.

3. Den dyrevelfærdsansvarliges ansvarsområder fastsættes i slagteriets standardprocedurer, og det berørte personale gøres på en effektiv måde opmærksomt herpå.

4. Den dyrevelfærdsansvarlige skal være i besiddelse af et kompetencebevis, jf. artikel 21, som er udstedt for alle de processer, der finder sted på de slagterier, som vedkommende er ansvarlig for.

5. Den dyrevelfærdsansvarlige fører optegnelser over de skridt, der tages til at forbedre dyrevelfærden på det slagteri, hvor vedkommende udfører sine opgaver. Sådanne optegnelser opbevares i mindst et år og stilles til rådighed for den kompetente myndighed på anmodning.

6. Stk. 1-5 finder ikke anvendelse på slagterier, hvor der slagtes under 1 000 husdyrenheder eller 150 000 fugle eller kaniner om året.

Med henblik på første afsnit forstås ved »husdyrenhed« en standardmåleenhed, der gør det muligt at aggregere de forskellige husdyrkategorier, således at de kan sammenlignes.

Når medlemsstaterne anvender første afsnit, bruger de følgende omregningssatser:

- a) voksent kvæg som omhandlet i Rådets forordning (EF) nr. 1234/2007 af 22. oktober 2007 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter og om særlige bestemmelser for visse landbrugsprodukter (fusionsmarkedsordningen)⁽¹⁾ og dyr af hestefamilien: 1 husdyrenhed
- b) andet kvæg: 0,50 husdyrenhed
- c) svin med en levende vægt på over 100 kg: 0,20 husdyrenhed
- d) andre svin: 0,15 husdyrenhed
- e) får og geder: 0,10 husdyrenhed
- f) lam, gedekid og smågrise med en levende vægt på under 15 kg: 0,05 husdyrenhed.

KAPITEL IV

SANERING OG NØDAFLIVNING

Artikel 18

Sanering

1. Den kompetente myndighed, der er ansvarlig for en sanering, udarbejder en handlingsplan for at sikre, at bestemmelserne i denne forordning overholdes, før saneringen påbegyndes.

⁽¹⁾ EUT L 299 af 16.11.2007, s. 1.

▼B

De planlagte bedøvelses- og aflivningsmetoder og de tilhørende standardprocedurer til sikring af overholdelse af denne forordnings bestemmelser indgår i de beredskabsplaner, som fællesskabsretten om dyresundhed foreskriver, på grundlag af den hypotese, der opstilles i beredskabsplanen, vedrørende omfanget af og stedet for de formodede sygdomsudbrud.

2. Den kompetente myndighed:

- a) sikrer, at saneringen gennemføres i overensstemmelse med den i stk. 1 nævnte handlingsplan
- b) træffer alle fornødne foranstaltninger for at sikre dyrenes velfærd under de bedst mulige betingelser.

3. Ved anvendelsen af denne artikel og under ekstraordinære omstændigheder kan den kompetente myndighed indrømme undtagelser fra en eller flere af denne forordnings bestemmelser, hvis den finder, at overholdelse af bestemmelserne kan påvirke menneskers sundhed eller forsinke udryddelsen af en sygdom betragteligt.

4. Senest den 30. juni hvert år forelægger den i stk. 1 nævnte kompetente myndighed Kommissionen en rapport om de saneringer, der er udført i det foregående år, og gør den offentlig tilgængelig via internettet.

Denne rapport omfatter navnlig følgende oplysninger om hver sanering:

- a) grundene til saneringen
- b) antal aflivede dyr og deres art
- c) de anvendte bedøvelses- og aflivningsmetoder
- d) en beskrivelse af de opståede vanskeligheder og, hvis det er relevant, de løsninger, der er fundet for at lindre eller mindske de berørte dyrs lidelser
- e) enhver undtagelse, der er indrømmet i henhold til stk. 3.

5. Der kan vedtages fællesskabsretningslinjer for udarbejdelsen og gennemførelsen af handlingsplaner for sanering efter proceduren i artikel 25, stk. 2.

6. I givet fald kan der for at tage hensyn til de oplysninger, som er indsamlet gennem ADNS, efter proceduren i artikel 25, stk. 2, vedtages en undtagelse fra rapporteringspligten i stk. 4.

Artikel 19

Nødaflivning

I tilfælde af nødaflivning træffer brugeren af de berørte dyr alle de nødvendige foranstaltninger for at aflive dyrene hurtigst muligt.

KAPITEL V KOMPETENT MYNDIGHED

Artikel 20

Videnskabelig støtte

1. Hver medlemsstat sikrer ved hjælp af følgende tiltag, at de kompetente myndigheder på anmodning har adgang til tilstrækkelig, uafhængig videnskabelig støtte:
 - a) videnskabelig og teknisk ekspertbistand i forbindelse med godkendelse af slagterier som omhandlet i artikel 14, stk. 2, og udvikling af nye bedøvelsesmetoder
 - b) videnskabelige udtalelser vedrørende producenternes anvisninger om anvendelsen og vedligeholdelsen af fastholdelses- og bedøvelsesudstyr
 - c) videnskabelige udtalelser om retningslinjer for god praksis, der er udarbejdet på medlemsstatens område med henblik på anvendelsen af denne forordning
 - d) anbefalinger med henblik på anvendelse af denne forordning, især for så vidt angår inspektioner og revision
 - e) udtalelser om selvstændige organers og enheders evne og egnethed til at opfylde kravene i artikel 21, stk. 2.
2. Videnskabelig støtte kan ydes via et netværk, forudsat at alle de opgaver, der er nævnt i stk. 1, udføres for alle relevante aktiviteter, der finder sted i de berørte medlemsstater.

Med henblik herpå udpeger hver medlemsstat ét kontaktpunkt og gør det offentligt tilgængeligt via internettet. Et sådant kontaktpunkt er sammen med tilsvarende kontaktpunkter og Kommissionen ansvarligt for at udveksle tekniske og videnskabelige oplysninger og bedste praksis vedrørende gennemførelsen af denne forordning.

Artikel 21

Kompetencebevis

1. Med henblik på anvendelse af artikel 7 udpeger medlemsstaterne den kompetente myndighed, der skal være ansvarlig for at:
 - a) sikre, at der tilbydes kurser til personale, der beskæftiger sig med aflivning og dermed forbundne aktiviteter
 - b) udstede kompetencebeviser, hvori det attesteres, at indehaveren har bestået en uafhængig afsluttende prøve; emnerne for denne prøve skal være relevante for de berørte dyrekategorier og svare til de operationer, der er nævnt i artikel 7, stk. 2 og 3, og til de emner, der er anført i bilag IV
 - c) godkende uddannelsesprogrammer for de i litra a) nævnte kurser og form og indhold af den i litra b) nævnte prøve.

▼B

2. Den kompetente myndighed kan delegere den afsluttende prøve og udstedelsen af kompetencebeviser til et selvstændigt organ eller en selvstændig enhed, som:

- a) har den nødvendige ekspertise samt det nødvendige personale og udstyr med henblik herpå
- b) er uafhængig(t) og uden interessekonflikter for så vidt angår den afsluttende prøve og udstedelsen af kompetencebeviser.

Den kompetente myndighed kan også delegere tilrettelæggelsen af kurserne til et selvstændigt organ eller en selvstændig enhed, som har den nødvendige ekspertise samt det nødvendige personale og udstyr med henblik herpå.

Den kompetente myndighed gør nærmere oplysninger om organer og enheder, der har fået pålagt sådanne opgaver, offentligt tilgængelige via internettet.

3. Kompetencebeviser skal indeholde oplysninger om, hvilke dyrekategorier, hvilken type udstyr og hvilke af de operationer/aktiviteter der er anført i artikel 7, stk. 2 eller 3, beviset gælder for.

4. En medlemsstat anerkender kompetencebeviser, der er udstedt i en anden medlemsstat.

5. Den kompetente myndighed kan udstede midlertidige kompetencebeviser, forudsat:

- a) at ansøgeren er indskrevet på et kursus som omhandlet i stk. 1, litra a)
- b) at ansøgeren skal arbejde i tilstedeværelse af og under direkte tilsyn af en anden person, der er i besiddelse af et kompetencebevis, der er udstedt for den bestemte aktivitet, der skal udføres
- c) at gyldigheden af det midlertidige bevis ikke overstiger tre måneder, og
- d) at ansøgeren fremlægger en skriftlig erklæring om, at der ikke tidligere er udstedt et sådant midlertidigt kompetencebevis med samme anvendelsesområde til vedkommende, eller til den kompetente myndigheds tilfredshed påviser, at han/hun ikke var i stand til at bestå den afsluttende prøve.

6. Med forbehold af en retlig myndigheds eller den kompetente myndigheds afgørelse om forbud mod håndtering af dyr må der kun udstedes et kompetencebevis, herunder et midlertidigt kompetencebevis, hvis ansøgeren fremlægger en skriftlig erklæring om, at vedkommende ikke har begået en grov overtrædelse af fællesskabsretten og/eller den nationale lovgivning om dyrebeskyttelse i de tre år, der ligger forud for datoen for ansøgningen om et sådant bevis.

7. Medlemsstaterne kan anerkende kvalifikationer, der er erhvervet til andre formål, som ligestillet med kompetencebeviser med henblik på anvendelse af denne forordning, forudsat at de er erhvervet på samme betingelser som dem, der er fastsat i denne artikel. Den kompetente myndighed skal via internettet offentliggøre og ajourføre en liste over kvalifikationer, der anerkendes som ligestillet med kompetencebeviset.

▼B

8. Der kan vedtages fællesskabsretningslinjer for anvendelsen af stk. 1 efter proceduren i artikel 25, stk. 2.

KAPITEL VI

MANGLENDE OVERHOLDELSE, SANKTIONER OG GENNEMFØRELSESBEFØJELSER

▼M1**▼B***Artikel 23***Sanktioner**

Medlemsstaterne fastsætter regler for, hvilke sanktioner der skal anvendes ved overtrædelse af denne forordning, og træffer alle nødvendige foranstaltninger til at sikre, at de iværksættes. Sanktionerne skal være effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning. Medlemsstaterne giver senest den 1. januar 2013 Kommissionen meddelelse om disse bestemmelser og underretter den hurtigst muligt om alle senere ændringer af betydning for bestemmelserne.

*Artikel 24***Gennemførelsesbestemmelser**

Eventuelle nødvendige gennemførelsesbestemmelser til denne forordning kan vedtages efter proceduren i artikel 25, stk. 2.

*Artikel 25***Udvalgsprocedure**

1. Kommissionen bistås af Den Stående Komité for Fødevarekæden og Dyresundhed, der er nedsat ved artikel 58 i forordning (EF) nr. 178/2002.

2. Når der henvises til dette stykke, anvendes artikel 5 og 7 i afgørelse 1999/468/EF.

Perioden i artikel 5, stk. 6, i afgørelse 1999/468/EF fastsættes til tre måneder.

KAPITEL VII

AFSLUTTENDE BESTEMMELSER*Artikel 26***Strengere nationale regler**

1. Denne forordning forhindrer ikke medlemsstaterne i at bibeholde nationale regler, der har til formål at sikre en mere omfattende dyrebeskyttelse på aflivningstidspunktet, og som er gældende på tidspunktet for forordningens ikrafttrædelse.

Inden den 1. januar 2013 underretter medlemsstaterne Kommissionen om sådanne nationale regler. Kommissionen orienterer de øvrige medlemsstater herom.

▼B

2. Medlemsstaterne kan vedtage nationale regler, der har til formål at sikre en mere omfattende dyrebeskyttelse på aflivningstidspunktet end den, der følger af reglerne i denne forordning, for følgende områder:

- a) aflivning af dyr og dermed forbundne aktiviteter uden for slagterier
- b) slagtning af opdrættet vildt som defineret i bilag I, punkt 1.6, til forordning (EF) nr. 853/2004, herunder rensdyr, og dermed forbundne aktiviteter
- c) slagtning af dyr i overensstemmelse med artikel 4, stk. 4, og dermed forbundne aktiviteter.

Medlemsstaterne underretter Kommissionen om sådanne nationale regler. Kommissionen orienterer de øvrige medlemsstater herom.

3. Hvis en medlemsstat på grundlag af ny videnskabelig dokumentation skønner, at det er nødvendigt at træffe foranstaltninger, der har til formål at sikre en mere omfattende dyrebeskyttelse på aflivningstidspunktet for så vidt angår bedøvelsesmetoder som omhandlet i bilag I, underretter den Kommissionen om de påtænkte foranstaltninger. Kommissionen orienterer de øvrige medlemsstater herom.

Kommissionen forelægger inden en måned efter, at den er blevet underrettet, spørgsmålet for den komité, der er omhandlet i artikel 25, stk. 1, og godkender eller forkaster på grundlag af en udtalelse fra EFSA og i overensstemmelse med proceduren i artikel 25, stk. 2, de pågældende nationale foranstaltninger.

Finder Kommissionen det hensigtsmæssigt, kan den på grundlag af de godkendte nationale foranstaltninger foreslå ændringer til bilag I i overensstemmelse med artikel 4, stk. 2.

4. En medlemsstat må ikke forbyde eller forhindre, at produkter af animalsk oprindelse fra dyr, der er aflivet i en anden medlemsstat, bringes i omsætning på dens område, fordi de pågældende dyr ikke er aflivet i overensstemmelse med dens nationale regler, der har til formål at sikre en mere omfattende dyrebeskyttelse på aflivningstidspunktet.

Artikel 27

Rapportering

1. Senest den 8. december 2014 forelægger Kommissionen Europa-Parlamentet og Rådet en rapport om muligheden for at indføre visse krav vedrørende beskyttelse af fisk på aflivningstidspunktet under hensyntagen til både dyrevelfærdsaspekter, samfundsøkonomiske virkninger og miljøvirkninger. Rapporten ledsages, hvis det er hensigtsmæssigt, af lovgivningsforslag med henblik på ændring af denne forordning ved at medtage specifikke regler om beskyttelse af fisk på aflivningstidspunktet.

Indtil disse foranstaltninger vedtages, kan medlemsstaterne bibeholde eller vedtage nationale regler om beskyttelse af fisk på slagtnings- eller aflivningstidspunktet, og de skal da underrette Kommissionen herom.

2. Senest den 8. december 2012 forelægger Kommissionen Europa-Parlamentet og Rådet en rapport om systemer, der fastholder kvæg drejet om på ryggen eller i enhver anden unaturlig stilling. Rapporten skal bygge på resultaterne af en videnskabelig undersøgelse, hvor sådanne systemer sammenlignes med dem, der fastholder kvæg i opretstående stilling, og de skal tage hensyn til både dyrevelfærdsaspekter og

▼B

samfundsøkonomiske virkninger, herunder accept fra trossamfundenes side og operatørernes sikkerhed. Rapporten ledsages, hvis det er hensigtsmæssigt, af lovgivningsforslag med henblik på ændring af denne forordning vedrørende systemer, der fastholder kvæg drejet om på ryggen eller i enhver anden unaturlig stilling.

3. Senest den 8. december 2013 forelægger Kommissionen Europa-Parlamentet og Rådet en rapport om de forskellige metoder til bedøvelse af fjerkræ, navnlig bedøvelse i grupper i fuglevandbad, under hensyntagen til dyrevelfærdsaspekter samt samfundsøkonomiske virkninger og miljøvirkninger.

*Artikel 28***Ophævelse**

1. Direktiv 93/119/EF ophæves.

Med henblik på anvendelse af artikel 29, stk. 1, i nærværende forordning finder følgende bestemmelser i direktiv 93/119/EF dog fortsat anvendelse:

a) bilag A:

i) afsnit I, punkt 1

ii) afsnit II, punkt 1 og punkt 3, andet punktum, samt punkt 6, 7 og 8 og punkt 9, første punktum

b) bilag C, afsnit II, punkt 3.A.2, punkt 3.B.1, første afsnit, punkt 3.B.2 og 3.B.4 samt punkt 4.2 og 4.3.

2. Henvisninger til det ophævede direktiv gælder som henvisninger til denne forordning.

*Artikel 29***Overgangsbestemmelser**

1. Indtil den 8. december 2019 finder artikel 14, stk. 1, kun anvendelse på nye slagterier eller enhver ny indretning eller konstruktion eller ethvert udstyr, der er omfattet af bestemmelserne i bilag II, og som ikke er taget i drift inden den 1. januar 2013.

2. Indtil den 8. december 2015 kan medlemsstaterne fastsætte bestemmelser om, at kompetencebeviser, jf. artikel 21, kan udstedes ved en forenklet procedure til personer, som kan dokumentere mindst tre års relevant faglig erfaring.

*Artikel 30***Ikrafttræden**

Denne forordning træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Den anvendes fra den 1. januar 2013.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

BILAG I

LISTE OVER BEDØVELSESMETODER OG SPECIFIKATIONER I FORBINDELSE HERMED

(jf. artikel 4)

KAPITEL I

Metoder

Tabel 1 — Mekaniske metoder

Nr.	Navn	Beskrivelse	Anvendelsesbetingelser	Nøgleparametre	Særlige krav til visse metoder — kapitel II i dette bilag
1	Penetrerende boltanordning	Alvorlig og uoprettelig ødelæggelse af hjernen forårsaget af slaget og bolt-pistolens penetration. Simpel bedøvelse	Alle arter Slagtning, sanering og andre situationer	Skuddets placering og retning Boltens hastighed, udgangslængde og diameter skal være tilpasset dyrets størrelse og art Maksimumsinterval mellem bedøvelse og afblødning/aflivning (s).	Ikke relevant
2	Ikke-penetrerende boltanordning	Alvorlig ødelæggelse af hjernen som følge af slaget fra en bolt-pistol uden penetration. Simpel bedøvelse	Drøvtyggere, fjerkræ, kaniner og harer Slagtning udelukkende af drøvtyggere Slagtning, sanering og andre situationer for fjerkræ, kaniner og harer	Skuddets placering og retning Boltens hastighed, diameter og form skal være tilpasset dyrets størrelse og art Patronladning Maksimumsinterval mellem bedøvelse og afblødning/aflivning (s).	Punkt 1
3	Skydevåben med skarp ammunition	Alvorlig og uoprettelig ødelæggelse af hjernen forårsaget af slaget og en eller flere projektilers penetration	Alle arter Slagtning, sanering og andre situationer	Skuddets placering Patronladning og -kaliber Projektiltype	Ikke relevant
4	Kværning	Øjeblikkelig destruktion af hele dyret	Kyllinger på højst 72 timer og æg med embryoner Alle andre situationer end slagtning	Øvre grænse for parti Afstand mellem knivene og rotationshastighed Foranstaltning til forebyggelse af overbelastning	Punkt 2

▼B

Nr.	Navn	Beskrivelse	Anvendelsesbetingelser	Nøgleparametre	Særlige krav til visse metoder — kapitel II i dette bilag
5	Dislokation af halsen	Manuel eller mekanisk strækning og vridning af halsen, der fører til cerebral iskæmi	Fjerkræ med en levende vægt op til 5 kg Slagtning, sanering og andre situationer	Ikke relevant	Punkt 3
6	Slag i hovedet	Hårdt og præcist slag i hovedet, der forårsager alvorlig ødelæggelse af hjernen	Pattegrise, lam, gedekid, kaniner, harer, pelsdyr og fjerkræ med en levende vægt op til 5 kg Slagtning, sanering og andre situationer	Styrke og placering af slaget	Punkt 3

Tabel 2 — Elektriske metoder

Nr.	Navn	Beskrivelse	Anvendelsesbetingelser	Nøgleparametre	Særlige krav i henhold til kapitel II i dette bilag
1	Bedøvelse med elektrisk strøm, der kun ledes gennem hovedet	Der ledes strøm gennem hjernen, således at et elektroencephalogram viser en generaliseret epileptiform aktivitet Simpel bedøvelse	Alle arter Slagtning, sanering og andre situationer	Minimumsstrømstyrke (A eller mA) Minimumspænding (V) Maksimumsfrekvens (Hz) Mindste eksponeringstid Maksimumsinterval mellem bedøvelse og afblødning/aflivning (s) Frekvens for udstyrets kalibrering Optimering af strømmegennemgangen Forebyggelse af elektrisk stød før bedøvelsen Elektroderne placering og kontaktoverflade	Punkt 4
2	Bedøvelse med elektrisk strøm, der ledes gennem dyret fra hoved til krop	Der ledes strøm gennem kroppen, således at et elektroencephalogram viser en generaliseret epileptiform aktivitet, og der samtidig indtræffer fibrillering eller hjertestop	Alle arter Slagtning, sanering og andre situationer	Minimumsstrømstyrke (A eller mA) Minimumspænding (V) Maksimumsfrekvens (Hz) Mindste eksponeringstid	Punkt 5

▼B

Nr.	Navn	Beskrivelse	Anvendelsesbetingelser	Nøgleparametre	Særlige krav i henhold til kapitel II i dette bilag
		Simpel bedøvelse i forbindelse med slagtning		Frekvens for udstyrets kalibrering Optimering af strømmegennemgangen Forebyggelse af elektrisk stød før bedøvelsen Elektroderne placering og kontaktoverflade I tilfælde af simpel bedøvelse: maksimumsinterval mellem bedøvelse og afblødning (s)	
3	Vandbad	Via et vandbad ledes der strøm gennem hele kroppen, således at et elektroencefalogram viser en generaliseret epileptiform aktivitet, og der eventuelt indtræffer fibrillering eller hjer-testop Simpel bedøvelse, undtagen hvis frekvensen er lig med eller mindre end 50 Hz	Fjerkræ Slagtning, sanering og andre situationer	Minimumsstrømstyrke (A eller mA) Minimumspænding (V) Maksimumsfrekvens (Hz) Frekvens for udstyrets kalibrering Forebyggelse af elektrisk stød før bedøvelsen Minimering af smerter ved ophængning Optimering af strømmegennemgangen Maksimal varighed af ophængning før vandbad Mindste eksponeringstid for hvert dyr Nedsækning af fuglene op til vingebasis Maksimumsinterval mellem bedøvelse og afblødning/aflivning (s) ved frekvens over 50 Hz (s)	Punkt 6

▼M2

Tabel 3 — Metoder i kontrolleret atmosfære

▼B

Nr.	Navn	Beskrivelse	Anvendelsesbetingelser	Nøgleparametre	Særlige krav i henhold til kapitel II i dette bilag
1	Kuldioxid — høj koncentration	Dyr, der er ved bevidsthed, eksponeres direkte eller gradvis for en gasblanding, der indeholder mere end 40 % kuldioxid. Metoden kan anvendes i grave, tunneler, kamre eller i på forhånd forseglede bygninger Simpel bedøvelse i forbindelse med slagtning af svin	Svin, medlemmer af mårfamilien, chinchillaer, fjerkræ undtagen ænder og gæs Slagtning udelukkende af svin Andre situationer end slagtning, hvor det drejer sig om fjerkræ, medlemmer af mårfamilien, chinchillaer, svin	Kuldioxidkoncentration Eksponeringens varighed I tilfælde af simpel bedøvelse: maksimumsinterval mellem bedøvelse og afblødning (s) Gassens kvalitet Gassens temperatur	Punkt 7 Punkt 8
2	Kuldioxid i to faser	Dyr, der er ved bevidsthed, eksponeres først for en gasblanding, der indeholder op til 40 % kuldioxid, efterfulgt af en højere kuldioxidkoncentration, når dyrene er bevidstløse	Fjerkræ Slagtning, sanering og andre situationer	Kuldioxidkoncentration Eksponeringens varighed Gassens kvalitet Gassens temperatur	Ikke relevant
3	Kuldioxid i forbindelse med inaktive gasser	Dyr, der er ved bevidsthed, eksponeres direkte eller gradvis for en gasblanding, der indeholder op til 40 % kuldioxid i forbindelse med inaktive gasser, hvilket fører til anoxi. Metoden kan anvendes i grave, sække, tunneler, kamre eller i på forhånd forseglede bygninger Simpel bedøvelse for svin, hvis de eksponeres for minimum 30 % kuldioxid i mindre end 7 minutter	Svin og fjerkræ Slagtning, sanering og andre situationer	Kuldioxidkoncentration Eksponeringens varighed I tilfælde af simpel bedøvelse: maksimumsinterval mellem bedøvelse og afblødning/aflivning (s) Gassens kvalitet Gassens temperatur Oxygenkoncentration	Punkt 8

▼ **B**

Nr.	Navn	Beskrivelse	Anvendelsesbetingelser	Nøgleparametre	Særlige krav i henhold til kapitel II i dette bilag
		Simpel bedøvelse for fjerkræ, hvis de i alt eksponeres for minimum 30 % kuldioxid i mindre end 3 minutter			
4	Inaktive gasser	Dyr, der er ved bevidsthed, eksponeres direkte eller gradvis for en blanding af inaktive gasser, f.eks. argon eller nitrogen, hvilket fører til anoxi. Metoden kan anvendes i grave, sække, tunneler, kamre eller i på forhånd forseglede bygninger Simpel bedøvelse i forbindelse med slagtning af svin Simpel bedøvelse for fjerkræ, hvis eksponeringen for anoxi varer under 3 minutter	Svin og fjerkræ Slagtning, sanering og andre situationer	Oxygenkoncentration Eksponeringens varighed Gassens kvalitet I tilfælde af simpel bedøvelse: maksimumsinterval mellem bedøvelse og afblødning/aflivning (s) Gassens temperatur	Punkt 8
5	Kulilte (fra en kilde med ren kulilte)	Dyr, der er ved bevidsthed, eksponeres for en gasblanding, der indeholder mere end 4 % kulilte	Pelsdyr, fjerkræ og pattegrise Andre situationer end slagtning	Gassens kvalitet Kuliltekoncentration Eksponeringens varighed Gassens temperatur	Punkt 9.1, 9.2 og 9.3
6	Kulilte i forbindelse med andre gasser	Dyr, der er ved bevidsthed, eksponeres for en gasblanding, der indeholder mere end 1 % kulilte i forbindelse med andre giftige gasser	Pelsdyr, fjerkræ og pattegrise Andre situationer end slagtning	Kuliltekoncentration Eksponeringens varighed Gassens temperatur Filtrering af udstødningsgas fra en motor	Punkt 9
7	Bedøvelse med lavt atmosfærisk tryk	Dyr, der er ved bevidsthed, eksponeres for gradvis dekompression med reducere af det aktive iltindhold til under 5 %	Slagtekyllinger med en levende vægt på op til 4 kg Slagtning, sanering og andre situationer	Dekompressionshastighed Eksponeringens varighed Omgivende temperatur og luftfugtighed	Punkt 10.1-10.5

▼ **M2**

Tabel 4 — Andre metoder

Nr.	Navn	Beskrivelse	Anvendelsesbetingelser	Nøgleparametre	Særlige krav i henhold til kapitel II i dette bilag
1	Dødelig injektion	Tab af bevidsthed og smerteopfattelse efterfulgt af irreversibel død som følge af injektion af veterinærlægemidler	Alle arter Andre situationer end slagtning	Injektionstype Anvendelse af godkendte lægemidler	Ikke relevant

KAPITEL II

Særlige krav til visse metoder

1. Ikke-penetrerende boltanordning

Ved anvendelse af denne metode skal virksomhedsledere drage omsorg for, at kraniebrud undgås.

Denne metode må kun anvendes i forbindelse med drøvtyggere med en levende vægt på under 10 kg.

2. Kværning

Denne metode skal sikre, at dyrene øjeblikkeligt kværnes og dør omgående. Apparaturet skal indeholde hurtigt roterende mekanisk drevne knive eller polystyrendupper. Apparaturets kapacitet skal være tilstrækkelig til, at alle dyr straks aflives, selv om der er tale om aflivning af et større antal dyr.

3. Dislokation af halsen og slag i hovedet

Disse metoder må ikke anvendes rutinemæssigt, men kun hvis der ikke er adgang til andre bedøvelsesmetoder.

Disse metoder kun anvendes på slagterier som reservemetode i forbindelse med bedøvelse.

En person må højst aflive 70 dyr dagligt ved manuel dislokation af halsen eller slag i hovedet.

Manuel dislokation af halsen må ikke anvendes på dyr med en levende vægt på mere end tre kilo.

4. Bedøvelse med elektrisk strøm, der kun ledes gennem hovedet

4.1. Ved bedøvelse med elektrisk strøm, der kun ledes gennem hovedet, skal elektroderne tilpasses dyrets størrelse og anbringes, således at dyrets hjerne omspændes.

4.2. Bedøvelse med elektrisk strøm, der kun ledes gennem hovedet, udføres under anvendelse af de minimumsstrømstyrker, der er anført i tabel 1.

Tabel 1 — Minimumsstrømstyrker for bedøvelse med elektrisk strøm, der kun ledes gennem hovedet

Dyrekategori	Kvæg på mindst 6 måneder	Kvæg under 6 måneder	Får og geder	Svin	Kyllinger	Kalkuner
Minimumsstrømstyrke	1,28 A	1,25 A	1,00 A	1,30 A	240 mA	400 mA

5. Bedøvelse med elektrisk strøm, der ledes gennem dyret fra hoved til krop

5.1. Får, geder og svin

Minimumsstrømstyrken for bedøvelse med elektrisk strøm, der ledes gennem dyret fra hoved til krop, skal være 1 ampere for får og geder og 1,30 ampere for svin.

▼B**5.2. Ræve**

Elektroderne skal anbringes på mund og rektum, idet der anvendes en minimumsstrømstyrke på 0,3 ampere og en minimumsspænding på 110 volt i mindst tre sekunder.

5.3. Chinchillaer

Elektroderne skal anbringes på øre og hale, idet der anvendes en minimumsstrømstyrke på 0,57 ampere i mindst 60 sekunder.

6. Bedøvelse af fjerkræ i vandbad

6.1. Dyr må ikke ophænges, hvis de er for små til vandbadet, eller hvis der er sandsynlighed for, at ophængningen påfører smerte eller forøger en eksisterende smerte (f.eks. hos synligt tilskadekomne dyr). I disse tilfælde skal de aflives ved en alternativ metode.

6.2. Slagtebøjlerne skal være våde, før de levende fugle ophænges og udsættes for strøm. Fuglene hænges op i begge ben.

6.3. For de dyr, der er nævnt i tabel 2, skal bedøvelse i vandbad foregå under anvendelse af de minimumsstrømstyrker, der er anført tabellen, og dyrene skal udsættes for den pågældende strømstyrke i mindst fire sekunder.

Tabel 2 — Elektriske krav til bedøvelse i vandbad
(gennemsnitlige værdier pr. dyr)

Frekvens (Hz)	Kyllinger	Kalkuner	Ænder og gæs	Vagtler
< 200 Hz	100 mA	250 mA	130 mA	45 mA
200 til 400 Hz	150 mA	400 mA	Ikke tilladt	Ikke tilladt
400 til 1 500 Hz	200 mA	400 mA	Ikke tilladt	Ikke tilladt

7. Kuldioxid i høj koncentration

For så vidt angår svin, medlemmer af mårfamilien og chinchillaer anvendes en kuldioxidkoncentration på mindst 80 %.

8. Kuldioxid, anvendelse af inaktive gasser eller en kombination af disse gasblandinger

Gasser må under ingen omstændigheder ledes ind i det kammer eller på det sted, hvor dyrene skal bedøves og aflives, på en sådan måde, at der kan opstå forbrændinger eller ophidselse som følge af frysning eller lav luftfugtighed.

9. Kulilte (fra en kilde med ren kulilte eller i forbindelse med andre gasser)

9.1. Dyrene skal til stadighed være under visuel overvågning.

9.2. Dyrene føres ind et ad gangen, og det sikres, at det enkelte dyr er bevidstløst eller dødt, før det næste dyr føres ind.

9.3. Dyrene skal forblive i kammeret, indtil døden er indtrådt.

9.4. Der kan anvendes udstødningsgas fra en motor, der er beregnet til aflivning af dyr, hvis den person, der er ansvarlig for aflivningen, forinden har sikret sig, at den anvendte gas er:

- a) tilstrækkelig afkølet
- b) tilstrækkelig filtreret
- c) fri for alle irriterende stoffer eller gasser.

Motoren skal kontrolleres hvert år, inden dyrene aflives.

9.5. Dyrene må først lukkes ind i kammeret, når koncentrationen af kulilte har nået minimumsniveauet.

▼ M210. *Bedøvelse med lavt atmosfærisk tryk*

10.1. I den første fase må dekompressionshastigheden ikke overstige, hvad der svarer til en reduktion i atmosfærisk standardtryk ved havoverfladen fra 760 til 250 torr inden for et tidsrum på mindst 50 sekunder.

10.2. I den anden fase skal der nås et atmosfærisk standardtryk ved havoverfladen på mindst 160 torr inden for de følgende 210 sekunder.

10.3. Tryk/tid-kurven skal tilpasses for at sikre, at alle fugle er blevet uigenkaldeligt bedøvet inden for cyklustid.

10.4. Kammeret skal tæthedsprøves og trykmålerne skal kalibreres forud for hvert anvendelsestilfælde og mindst dagligt.

10.5. Registreringer af absolut vakuumtryk, eksponeringstid, temperatur og luftfugtighed skal opbevares i mindst ét år.

BILAG II

SLAGTERIERS INDRETNING, KONSTRUKTION OG Udstyr

(jf. artikel 14)

1. *Alle former for opstaldning*

1.1. Ventilationssystemer skal være udformet og indrettet samt vedligeholdes, således at dyrenes velfærd konstant er sikret, idet der tages hensyn til alle forventelige vejrforhold.

1.2. Ved anvendelse af mekanisk ventilation, skal der forefindes en alarm og nød anlæg til brug ved driftsforstyrrelser.

1.3. Opstaldningsfaciliteterne skal udformes og konstrueres således, at risikoen for tilskadekomst af dyrene og forekomsten af pludselige lyde minimeres.

1.4. Opstaldningsfaciliteterne skal udformes og konstrueres med henblik på at lette inspektionen af dyrene. Der skal være tilstrækkelig enten fast eller bærbar belysning til, at inspektion af dyrene kan foretages når som helst.

2. *Opstaldning af dyr, der ikke leveres i containere*

2.1. Folde, gangarealer og drivgange skal udformes og konstrueres således, at:

- a) dyrene frit kan bevæge sig i den ønskede retning i overensstemmelse med deres adfærds karakteristika og uden forstyrrelser
- b) svin eller får kan gå ved siden af hinanden, undtagen hvis det drejer sig om drivgange, der fører til fastholdelsesudstyret.

2.2. Ramper og broer skal forsynes med beskyttelse i siderne, så dyrene ikke kan falde ned.

2.3. Vandforsyningsystemet i foldene skal udformes, konstrueres og vedligeholdes således, at alle dyr hele tiden har adgang til rent vand, uden at de kommer til skade eller begrænses i deres bevægelser.

2.4. Anvendes der ventefolde, skal disse konstrueres med plant gulv og faste sider mellem opholdsfoldene og drivgangen, der fører til bedøvelsesstedet, og udformes således, at dyrene ikke kan komme i klemme eller trampes ned.

2.5. Gulve skal bygges og vedligeholdes på en sådan måde, at risikoen for, at dyr glider, falder eller beskadiger deres fødder, minimeres.

2.6. Hvis slagteriet har udendørs folde uden naturlig overdækning eller skygge, skal der sørges for passende beskyttelse mod ugunstige vejrforhold. Findes der ikke sådan beskyttelse, må foldene ikke anvendes under ugunstige vejrforhold. Hvis der ikke er adgang til et naturligt vandingssted, sørges der for drikkefaciliteter.

3. *Fastholdelsesudstyr og -anlæg*

3.1. Fastholdelsesudstyr og -anlæg udformes, konstrueres og vedligeholdes således, at:

- a) anvendelsen af bedøvelses- eller aflivningsmetoden optimeres
- b) dyrene undgår læsioner eller kvæstelser

▼B

c) dyrene kæmper og klager sig mindst muligt, når de fastholdes

d) fastholdelsestiden minimeres.

3.2. For så vidt angår kvæg skal bokse til fastholdelse, der anvendes i forbindelse med pneumatiske boltpistoler, udstyres med en anordning, der begrænser både den laterale og vertikale bevægelse af dyrets hoved.

4. Elektrisk bedøvelsesudstyr (bortset fra udstyr til bedøvelse i vandbad)

4.1. Elektrisk bedøvelsesudstyr skal være udstyret med en anordning, der viser og registrerer de elektriske nøgleparametre for hvert dyr, der bedøves. Anordningen skal være placeret således, at den er fuldt ud synlig for personalet, og skal give en advarsel, der tydeligt kan ses og høres, hvis eksponeringstiden er kortere end påkrævet. De registrerede data opbevares i mindst et år.

4.2. Automatisk elektrisk bedøvelsesudstyr, der anvendes i forbindelse med et fastholdelsesanlæg, skal være med konstant strømstyrke.

5. Udstyr til bedøvelse i vandbad

5.1. Slagtebåndet skal udformes og placeres således, at de ophængte fugle ikke møder nogen forhindringer, og dyrene forstyrres mindst muligt.

5.2. Slagtebåndet skal udformes således, at de ophængte fugle ikke er ved bevidsthed i mere end et minut. Ophængte ænder, gæs og kalkuner må dog ikke være ved bevidsthed i mere end to minutter.

5.3. Der skal være nem adgang til hele slagtebåndet indtil indgangsstedet til skoldekarret, i tilfælde af at det bliver nødvendigt at fjerne dyr fra slagtekæden.

5.4. Metalbøjlernes størrelse og form skal passe til benstørrelsen på det fjerkræ, der skal slagtes, så der kan sikres elektrisk kontakt uden at forvolde dyrene smerte.

5.5. Udstyret skal være forsynet med en elektrisk isoleret indgangsrampe, og det skal udformes og vedligeholdes på en sådan måde, at det undgås, at vandet løber over ved indgangen.

5.6. Vandbadet udformes således, at fuglenes nedsænkingsniveau let kan justeres.

5.7. Elektroderne i vandbadet skal strække sig i hele vandbadets længde. Vandbadet udformes og vedligeholdes således, at bøjlerne, når de passerer hen over vandet, hele tiden er i kontakt med en stang, der er forbundet til jord.

5.8. Mellem det sted, hvor fuglene ophænges, og vandbadet skal fuglene beroliges ved hjælp af et system, der er i berøring med fuglenes bryst.

5.9. Der skal være adgang til udstyret, således at fugle, der efter bedøvelsen forbliver i vandbadet, fordi der er opstået driftsforstyrrelser eller forsinkelser i slagtekæden, kan aflødes.

5.10. Udstyr til bedøvelse i vandbad skal være udstyret med en anordning, der viser og registrerer de anvendte elektriske nøgleparametre. De registrerede data opbevares i mindst et år.

▼B*6. Udstyr til bedøvelse af svin og fjerkræ ved hjælp af gas*

6.1. Udstyr til bedøvelse ved hjælp af gas, herunder transportbånd, udformes og konstrueres således, at:

- a) bedøvelsen ved hjælp af gas optimeres
- b) dyrene undgår læsioner eller kvæstelser
- c) dyrene kæmper og klager sig mindst muligt, når de fastholdes.

6.2. Udstyr til bedøvelse ved hjælp af gas skal være udstyret, så det konstant kan måle, vise og registrere gaskoncentrationen og eksponeringstiden og give en advarsel, der tydeligt kan ses og høres, hvis gaskoncentrationen falder til under det krævede niveau. Anordningen skal placeres således, at den er fuldt ud synlig for personalet. De registrerede data opbevares i mindst et år.

6.3. Udstyr til bedøvelse ved hjælp af gas skal udformes på en måde, så dyrene — selv med den højest tilladte kapacitet — kan lægge sig ned uden at ligge oven på hinanden.

▼M2*7. Bedøvelse med lavt atmosfærisk tryk*

7.1. Udstyret til bedøvelse med lavt atmosfærisk tryk skal være konstrueret og fremstillet på en sådan måde, at der sikres vakuum i kammeret, således at der kan opnås langsom, gradvis dekompression med reducere af det aktive iltindhold og bibeholdelse af minimalt tryk.

7.2. Systemet skal være udstyret på en sådan måde, at det løbende kan måle, vise og registrere absolut vakuumtryk, eksponeringstid, temperatur, luftfugtighed og afgive et klart lys- og lydsignal, hvis trykket afviger fra det krævede niveau. Anordningen skal kunne ses tydeligt af personalet.

BILAG III

OPERATIONELLE BESTEMMELSER FOR SLAGTERIER

(jf. artikel 15)

1. Ankomst, flytning og håndtering af dyr

1.1. Velfærdssituationen for hver sending af dyr skal systematisk vurderes ved ankomsten af den dyrevelfærdsansvarlige eller af en person, der rapporterer direkte til denne, således at der kan fastlægges prioriteter; og det navnlig kan fastslås, hvilke dyr der har særlige velfærdsbehov, og beslutes, hvilke foranstaltninger der skal træffes.

1.2. Dyr skal aflæsses så hurtigt som muligt efter ankomsten og derefter slagtes uden unødigt forsinkelse.

Pattedyr, undtagen kaniner og harer, som ikke straks efter ankomsten føres til slagtestedet, skal opstaldes.

Dyr, som ikke er blevet slagtet senest 12 timer efter ankomsten til slagteriet, skal fodres og siden have begrænsede mængder foder med passende mellemrum. I disse tilfælde skal dyrene have tilstrækkelige mængder strøelse eller lignende materiale, som sikrer et komfortniveau, der passer til arten og antallet af dyr. Dette materiale skal sikre passende afløb eller kunne absorbere urin og ekskrementer på tilfredsstillende vis.

1.3. Containere, hvori der transporteres dyr, skal holdes i god stand, behandles varsomt, navnlig hvis de har perforeret eller fleksibel bund, og

- a) må ikke kastes, slippes eller væltes
- b) skal om muligt læsses og aflæsses horisontalt og mekanisk.

Dyrene skal så vidt muligt aflæsses individuelt.

1.4. Hvis containere stables, skal der træffes nødvendige forholdsregler for at:

- a) begrænse, at dyr rammes af urin og ekskrementer fra andre dyr, der er anbragt højere oppe
- b) sikre containernes stabilitet
- c) sikre, at ventilation ikke forhindres.

1.5. I forbindelse med slagtning skal ikke-fravænnede dyr, lakterende malke-dyr, hundyr, der har født under transporten, eller dyr, der leveres i containere, have forrang for andre typer dyr. Hvis dette ikke er muligt, skal der træffes forholdsregler for at afhjælpe deres lidelser navnlig ved at:

- a) malke malkedyr med højst 12 timers mellemrum
- b) sørge for passende betingelser for diegivning og det nyfødte dyrs velbefindende, hvis et hundyr har født
- c) give dyr, der leveres i containere, vand.

1.6. Pattedyr, undtagen kaniner og harer, som ikke straks efter aflæsningen føres til slagtestedet, skal hele tiden have adgang til drikkevand ved hjælp af egnede faciliteter.

1.7. Der skal sikres en konstant tilgang af dyr, der skal bedøves og aflives, for at undgå, at de personer, der håndterer dyrene, bliver nødt til at jage dyrene ud af deres folde.

▼B

1.8. Følgende er forbudt:

- a) at slå eller sparke dyr
- b) at udsætte særligt følsomme dele af deres krop for trykpåvirkning på en sådan måde, at de påføres undgåelig smerte eller lidelse
- c) at løfte eller trække dyrene ved hoved, ører, horn, ben, hale eller pels eller håndtere dem på en sådan måde, at de påføres smerte eller lidelse.

Forbuddet mod at løfte dyr ved benene gælder dog ikke for fjerkræ, kaniner og harer

- d) at anvende pigkæppe eller andre spidse redskaber
- e) at vride, knuse eller brække dyrenes haler eller gribe fat i deres øjenhuler.

1.9. Anvendelse af apparater, der giver elektriske stød, bør så vidt muligt undgås. Under alle omstændigheder må sådanne apparater kun anvendes på voksent kvæg og voksne svin, der ikke vil bevæge sig, og kun når der er plads til, at de kan bevæge sig fremad. Stødene må højst vare et sekund, der skal være passende mellemrum mellem dem, og de må kun gives på bagpartiets muskulatur. Stødene må ikke anvendes gentagne gange, hvis dyret ikke reagerer.

1.10. Dyr må ikke bindes ved hornene, geviret eller næseringen, og deres ben må ikke bindes sammen. Når det er nødvendigt at binde dyr, skal reb eller lignende

- a) være så stærkt, at det ikke kan bryde
- b) give dyret plads til, om nødvendigt, at lægge sig ned samt til at æde og drikke
- c) være udformet således, at der ikke er risiko for kvælning eller for, at dyrene på anden måde kommer til skade, og således at dyrene hurtigt kan frigøres.

1.11. Dyr, der er ude af stand til at gå, må ikke trækkes hen til slagtestedet, men skal aflives på det sted, hvor de ligger.

2. Supplerende bestemmelser for opstaldede pattedyr (undtagen kaniner og harer)

2.1. Hvert dyr skal have tilstrækkelig plads til at stå op, lægge sig ned og, bortset fra kvæg, der er opstaldet enkeltvis, vende sig.

2.2. Dyrene skal holdes opstaldet under sikre betingelser, og de skal især forhindres i at undslippe og beskyttes mod rovdyr.

2.3. Ved hver fold angives ankomstdato og -tidspunkt tydeligt på et skilt og, bortset fra kvæg, der er opstaldet enkeltvis, angives det, hvor mange dyr der højst må opstaldes.

2.4. På de dage, hvor slagteriet er i drift, skal der før ankomsten af nye dyr stå separate folde klar til umiddelbar brug for de dyr, der kræver særlig pleje.

2.5. Opstaldede dyrs almene tilstand og sundhedstilstand skal regelmæssigt kontrolleres af den dyrevelfærdsansvarlige eller af en person med passende kompetencer.

▼B*3. Afbødning af dyr*

3.1. Hvis samme person står for bedøvelse, ophængning, ophejsning og afblødning af dyr, skal vedkommende foretage disse operationer på det enkelte dyr, før de indledes på et andet dyr.

3.2. I forbindelse med simpel bedøvelse eller slagtning i henhold til artikel 4, stk. 4, skal de to halspulsårer eller de blodkar, som de udløber af, systematisk gennemskydes. Der må ikke foretages elektrisk stimulering, før det er konstateret, at dyret er bevidstløst. Der må ikke foretages yderligere behandling eller skoldning, før der er konstateret fravær af livstegn hos dyret.

3.3. Fugle må ikke slagtes ved hjælp af automatisk halsskæring, medmindre det kan kontrolleres, om den automatiske halsskæring har åbnet begge blodårer på en effektiv måde. Hvis halsskæringen ikke har fungeret effektivt, skal fuglene straks slagtes.

BILAG IV

OVERENSSTEMMELSE MELLEM AKTIVITETERNE OG DE EMNER, DER SKAL EKSAMINERES I FOR AT ET KOMPETENCEBEVIS KAN OPNÅS

(jf. artikel 21)

Slagteoperationer nævnt i artikel 7, stk. 2	Emner, der skal eksamineres i
Alle slagteoperationer nævnt i artikel 7, stk. 2, litra a)-g).	Dyrs adfærd, dyrs lidelse, bevidsthed og smerteopfattelse, stress hos dyr.
a) håndtering og pasning af dyr inden fastholdelse	Praktiske aspekter i forbindelse med håndtering og fastholdelse af dyr.
b) fastholdelse af dyr med henblik på bedøvelse eller aflivning	Kendskab til producentens anvisninger vedrørende den anvendte type fastholdelsesudstyr i forbindelse med mekanisk fastholdelse
c) bedøvelse af dyr	Praktiske aspekter i forbindelse med bedøvelsesteknikker og kendskab til producentens anvisninger vedrørende den anvendte type bedøvelsesudstyr. Reservemetoder til bedøvelse og/eller aflivning. Grundlæggende vedligeholdelse og rengøring af udstyr til bedøvelse og/eller aflivning.
d) vurdering af bedøvelsens virkning	Overvågning af bedøvelsens virkning. Reservemetoder til bedøvelse og/eller aflivning.
e) ophængning eller ophejsning af levende dyr	Praktiske aspekter i forbindelse med håndtering og fastholdelse af dyr. Overvågning af bedøvelsens virkning.
f) afblødning af levende dyr	Overvågning af bedøvelsens virkning og fravær af livstegn. Reservemetoder til bedøvelse og/eller aflivning. Hensigtsmæssig brug og vedligeholdelse af afblødningsknive.
g) slagting i henhold til artikel 4, stk. 4	Hensigtsmæssig brug og vedligeholdelse af afblødningsknive. Overvågning af fravær af livstegn.
Aflivningsoperationer nævnt i artikel 7, stk. 3	Emner, der skal eksamineres i
Aflivning af pelsdyr.	Praktiske aspekter i forbindelse med håndtering og fastholdelse af dyr. Praktiske aspekter i forbindelse med bedøvelsesteknikker og kendskab til producentens anvisninger med hensyn til bedøvelsesudstyr. Reservemetoder til bedøvelse og/eller aflivning. Overvågning af bedøvelsens virkning og bekræftelse af, at døden er indtrådt. Grundlæggende vedligeholdelse og rengøring af udstyr til bedøvelse og/eller aflivning.